

Warszawa, 30 września 2025 r.

Barbara Nowacka
Minister Edukacji Narodowej

PISMO INTERWENCYJNE

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" wnosi o pilne przygotowanie przepisów rangi ustawowej lub aktu wykonawczego do ustawy Karta Nauczyciela, które unormują dramatyczną sytuację nauczycieli szkół artystycznych i nauczycieli, których klasa pojechała m.in. na wycieczkę szkolną, a nauczycielowi nie zostają przydzielone żadne zajęcia w tym dniu. Wskazani pracownicy oświaty w skutek nowelizacji przepisów dotyczących wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe od 1 września 2025 r. znaleźli się w bardzo trudnej sytuacji materialnej.

Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" jako jeden z nielicznych, nauczycielskich związków zawodowych alarmował od początku procedowania zmian w ustawie Karta Nauczyciela o konsekwencjach nowelizacji w aspekcie realizacji godzin ponadwymiarowych. Wyrazem tego była opina naszego Związku z dnia 18 kwietnia 2025 r., skierowana do minister Barbary Nowackiej, w której wyraźnie zostało wyartykułowane, że wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe będzie przysługiwać jedynie za „przydzielone i zrealizowane godziny zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych”, przy literalnej interpretacji przepisów, co w sposób obiektywny ograniczy prawa pracownice względem aktualnego stanu prawnego

W myśl art. 35 ust. 3d ustawy z 26.01.1982 r. - Karta Nauczyciela - dalej KN, obowiązuje zasada przysługiwania prawa do wynagrodzenia za zrealizowane godziny ponadwymiarowe. Dodatkowo wprowadzono wyjątek od tej zasady, który nie wyczerpuje katalogu czynności i zajęć, których nauczyciel nie może zrealizować nie ze swojej winy. Według wyjątku przewidzianego w art. 35 ust. 3e pkt 2 KN nauczyciel zachowuje prawo do wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe, gdy niezrealizowanie przez nauczyciela przydzielonych godzin zajęć indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania nastąpiło z przyczyn niedotyczących nauczyciela, a nauczyciel był gotów do realizacji tych zajęć.

Według KSOiW przywołany przepis, aby rozwiązać wszelkie wątpliwości interpretacyjne, art. 35 ust. 3e pkt 2 powinien otrzymać brzmienie:

„2) gdy niezrealizowanie przez nauczyciela przydzielonych godzin zajęć indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, indywidualnego nauczania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 20 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zaplanowanej godziny ponadwymiarowej (w tym wycieczki klasy, próbnego egzaminu, uroczystości szkolnej) nastąpiło z przyczyn niedotyczących nauczyciela, a nauczyciel pozostawał w tym czasie w gotowości do pracy w rozumieniu art. 81 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy lub w miarę możliwości

wykonuje równoważne czynności z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN, nauczyciel zachowuje prawo do wynagrodzenia w stawce za godzinę ponadwymiarową”.

Według orzecznictwa, gotowość do pracy istnieje, gdy spełnione są łącznie następujące przesłanki: zamiar wykonywania pracy, faktyczna (realna) możliwość jej wykonywania, zewnętrzny, nie budzący wątpliwości wyraz woli jej świadczenia oraz pozostawanie w dyspozycji podmiotu zatrudniającego przez cały czas niemożności wykonywania pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 9.05.1959 r., II CR 262/59).

Biorąc pod uwagę powyższe, pracownikowi (nauczycielowi) przysługuje wynagrodzenie, gdy pozostaje w gotowości do świadczenia pracy, a przeszkoda leży po stronie pracodawcy, który odpowiada za organizację pracy szkoły w tym pracę nauczyciela, bo decyzję o wycieczce podejmuje dyrektor (pracodawca). Wycieczka, co do zasady, powinna być wpisana do planu pracy szkoły, a więc ryzyko organizacyjne obciąża pracodawcę, nie nauczyciela.

Dokonując wykładni celowościowej **art. 35 Karty Nauczyciela, godziny ponadwymiarowe**, to godziny zaplanowane w arkuszu organizacyjnym pracy szkoły i planie zajęć nauczyciela i są nauczycielowi przydzielone. Celem regulacji jest **zapłata za dodatkową dyspozycyjność i obciążenie**. Skoro nauczyciel był w pracy przygotowany i dostępny w czasie tej godziny, sam fakt odwołania zajęć z przyczyn organizacyjnych nie powinien i nie może uniemożliwiać nauczycielowi roszczenia o wynagrodzenie.

Należy dodatkowo zauważyć, że nawet jeśli lekcja się nie odbyła, dyrektor może (i powinien) powierzyć nauczycielowi **równoważne czynności opiekuńczo-wychowawcze w czasie, kiedy powinien mieć zaplanowane zajęcia, by ten mógł realizować czynności służbowe zgodnie z art. 42 ust. 2 pkt 2 KN**. Realizacja takich czynności umacnia prawo do zapłaty „jak za zaplanowaną nadgodzinę”.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, skutki decyzji organizacyjnych (wycieczka, akademie, rekolekcje, próbny egzamin) **nie mogą obciążać wynagrodzenia pracownika**, który spełnił swój obowiązek gotowości, ponieważ jest to **zasada ryzyka pracodawcy (prawo pracy)**

Obowiązujące rozwiązanie legislacyjne w żadnej mierze nie koresponduje również z realiami pracy nauczycieli szkół artystycznych, a zwłaszcza szkół muzycznych, gdzie zajęcia z instrumentem z jednym uczniem są immanentną cechą takiego stosunku pracy i dlatego jednoznacznie należy uznać, że w przypadku braku realizacji zajęć z powodów leżących po stronie pracodawcy (nieobecność ucznia), nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie, wbrew temu, co twierdzą organy prowadzące takiej szkoły, że jeżeli uczeń nie przyszedł na lekcję (z jakiegokolwiek powodu) to nie należy się nauczycielowi wynagrodzenie, gdy w planie nauczyciel ma godziny ponadwymiarowe.

Biorąc pod uwagę powyższe, uważamy pilną interwencję MEN za konieczną ze względu na ważny interes społeczny, a brak reakcji ze strony MEN uznamy za celowe działanie na szkodę nauczycieli.

Prezydium

KSOiW NSZZ „Solidarność”